

A főváros képzőművészeti politikája.

Budapest, december 6.

(Saját tudósítónktól.) A fővárosnál művészetről eddig alig volt szó. Sőt, hogy őszinték legyünk, nyíltan szólva, képzőművészeti politika, művészettel való öntudatos törődés a főváros múltjában nincs. S amennyiben a politika bizonyos programot, tervszerű irányítást és cselekvést jelent — ma sem konstatálható. Ellenben igenis: van szándék, hajlam, készülődés a vele való foglalkozásra. Nem egy auspicium, ami arra mutat, hogy Bárczy István polgármester, aki szociális reformjaival két év előtt valóságos forgószél módjára kavarta föl a régi klikkek megkövesített állapotait, ezen a téren is vállalja a fővároshoz méltó és tőle várható kultur-munkát.

Ezt Bárczy Istvánra nem ok nélkül alapítjuk. Az, hogy progresszív természetű, kitűnően ismeri fel a viszonyok szükségességét s válogatja meg munkatársait, köztudomásu éppen szociális érzékű rezsimjének néhány rövid esztendejéből. De hogy kulturdolgok iránti erős fogékonysága sem kevesebb, ezt nincs oka senkinek feltételezni. Erre ugyancsak a múltja eléggé argumentál, az az idő, amikor még közoktatási tanácsnok volt. Hogy példát említsünk, ekkor történt, közoktatási tanácsnok korában, a modern, a szabadabb felfogásu, művészi célzatu rajztanítás első térfoglalása a főváros iskoláiban. Aminek szinte korszakos pedagógiai jelentősége szak-körökben ma vitán kívül áll.

Ez a rajztanítás már egy megfogható valami, pozitív eredmény, már egy európainak nevezhető tény s elkönnyvelhető pont a főváros művészeti politikájában, ha közvetlenül a művészet aktuális termelőit nem is érinti. Viszont igaz, hogy rajta kívül ezek az aktuális termelők, festők, szobrászok, építészek, műiparosok a főváros művészeti politikájának érdeméül mást alig nyugtázhatnak. Kivéve a négyezer koronás Ferenc József-ösztöndíjat, amely még ebben a hónapban újra eldöntésre kerül, s amelynek eddig megvolt az a szerencséje, hogy eltérően az állami ösztöndíjak uralkodó vonásától, tehetséges embereket ért. Egyébként a közönség, művészek és művészet iránt érdeklődők bajosan hallottak arról, hogy a főváros ügyei közt ott van a művészettel való intenzív és tervszerű törődés is. Nem hisszük, hogy vajmi sokan felelni tudnának, ha megkérdeznők: mit tud arról, vajjon mily pénzösszeget szán évenként a főváros képzőművészetre? Pedig van ily pénzösszeg. De nem egészen csodálni való, ha szép csöndben, szerényen megvonul. Aki felüti ugyanis a főváros költségvetését, az egyik oldalon megtalálja e tételt: hazai képzőművészeti célok 21.000 korona. Nem sok, ha az ember a főváros ötvenmilliós költségvetésére gondol. Nem elég akkor sem, ha valaki nincs is azon hiszterikus és nagyétvágyu festők álláspontján, akik azt szeretnék, hogy az egész világ csak képet vegyen, hogy az emberek szobrokat ebédellenek s képekkel párnázzák ki ágyaik. Számba kell venni azonban, hogy két évvel ezelőtt ily tétel még sehogy se szerepelt a költségvetésben. Hogy éppen Bárczy István polgármestersége ad perspektívát az összeg hamaros növekedésére. Bár az is álláspont, s éppen nem utolsó, hogy amíg Budapest nem elég gazdag, hogy megfelelő közkórházakat építsen, addig nem lehet, illetve nem szabad elég gazdagnak lennie a művészek számára sem. A nagyvárosok művészete az utcán kezdődik. Ott kezdődik, hogy a város művészekkel, művészi irányítással végzi a maga városrendező feladatait. Dekorálja s szabja ki parkjait, építi iskoláit, vásárcsarnokait, kórházait s közigazgatási fókuszát: a városházát. E feladatok határain belül ezer alkalom van kapcsolatokat tartani festőkkel, szobrászokkal, iparművészekkel. Képet, szobrot elsősorban nem muzeum- vagy képtárcélokra vásárol hanem vásárol, hogy diszitse iskoláit, intézeteinek reprezentáló

szobáit. Ily értelemben a főváros képzőművészeti politikájára rengeteg feladat vár, s csak örülni lehet, ha egy ilyfajta feladatot meglehetősen artisztikummal oldott meg például a most épült százados-utcai elemi iskolánál. Egyébként ami a fővárost, mint közvetlen művásárlót illeti, álláspontunk, — s talán minden elfogulatlan ember álláspontja, — hogy a főváros (s az állam ugyancsak) nem egy alkalmi megfejnívaló megszorult művészek számára. Ezt mondta ki a főváros képzőművészeti bizottsága is, amikor egy legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy ezután csak kiállításokról vesz műtárgyakat. Avagy maga megy képet venni s nem arra vár, hogy valamely művész megrakodva hozzá sétáljon, háttérben egy-egy bizottsági tag szélesen és hatalmasan mosolygó ábrázatával. Mint ahogy ez eddig volt érvényben, s mint ahogy ily alapon, bizottsági tagsági protekciós alapon a fővárosnak nem egy oly képe van, ami nem hogy a vételárát nem éri meg, hanem egyszerűen kár volt megvenni. Másrészt bizonyos, hogy amikor a főváros egy jövőben kialakítható városi képtár vagy múzeum számára vásárol, amikor ő vesz s nem vele vétetnek, — ily természetű vásárlásnál féltve kell tartani a színvonalat, nagy súlylyal bír a friss, találó érzékű művészi informálás. Nyilvánvalóan ily munkát csak bizottsági tagokra bízni nem lehet, s helyesen ezért bizott meg a főváros az ő képzőművészeti bizottságában u. n. szakértő tagokat. A hiba csak az, hogy éppen azok nem szavazhatnak, akiknek a szavuk legtöbb súlylyal kell hogy essék. Egy vázagyűjtő vagy egy ballettkomponista bizottsági tag az bátran szavaz kép és szobor fölött, de egy művész, akit szakértőnek hívnak, az nem szavaz, ellenben „szakért”. Furcsa logika, de jelenleg így van. Ez az egyik pont, ami itt reformra szorul. a másik pedig a szakértők. Köztük ugyanis Lyka Károlyon kívül nincs más, csak Benczur és Strobl. Lyka Károly elismert s kitünő képesség minden valóban művészi törekvés elfogulatlan megítélésére. Mellette azonban csupán Benczur és Stroblra nem alapíthatja a főváros az ő művészi informáltatását. Ezért, egy idevágó reform miatt adtak át az u. n. haladó művészek a polgármesternek egy memorandumot. A memorandum a bizottságnak friss, új törekvések iránt fogékony művészekkel való kiegészítését kéri. Aláírói közt van Lechner Ödön, Szinyei-Merse, Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Kernstock Károly, Csók István, Kallós Ede, Rippl-Rónai, Bródy Sándor.